

Håll ihop Sverige
Sveriges regioner
behöver en helt
ny strategi för
framtiden

Vänsterpartiet
2012

Sveriges regioner behöver en helt ny strategi för framtiden

Vänsterpartiet vill utveckla en nordisk samverkan inom regionalpolitiken framförallt med våra grannländer Norge och Finland. Vi har mycket gemensamt och skulle alla tjäna på att utveckla samarbetet mellan våra länder inom ett flertal områden såsom infrastruktur, forskning, kapitalförsörjning för landsbygden, arbetsmarknad och service. Därför vill vi att Sverige tar de initiativ som behövs för att utveckla en regionalpolitisk samverkan.

Trots ambitiösa och stundtals stora ekonomiska stöd till utvecklingen av flera regioner i landet har vi ännu inte lyckats skapa likartade förutsättningar för att ge alla områden – såväl landsbygdskommuner som tätortsmiljöer – samma chanser inför framtiden.

Det är nödvändigt att vi skapar de allra bästa utvecklingsmöjligheterna för landsbygden om vi ska hålla ihop Sverige. Landsbygdsutveckling behövs för landsbygdens egen skull men även för att där finns goda framtidsmöjligheter. Men det är också nödvändigt för hela samhällsutvecklingen. Vänsterpartiet tänker gå i täten för att förbättra landsbygdens villkor, vi ser oss som det nya landsbygdspartiet.

Trots ambitiösa och stundtals stora ekonomiska stöd till utvecklingen av flera regioner i landet har vi ännu inte lyckats skapa likartade förutsättningar för att ge alla områden – såväl landsbygdskommuner som tätortsmiljöer – samma chanser inför framtiden. Den strategi som använts har i stort sett gått ut på att via kortsiktiga statliga bidrag försöka kompensera det som de s.k. marknadskrafterna varit ointresserade av.

Vänsterpartiet vill se en politik för att hela Sverige ska leva. Vi presenterar därför en ny övergripande strategi byggd på utvecklad samverkan, ökat regionalt inflytande och ett tydligt ansvar för staten att se till att samhällsservicen fungerar.

Nu har vi facit av denna politik. Skillnaderna mellan olika områden/regioner i Sverige växer och befolkningen minskar successivt i över 2/3 av landets kommuner. Framtida generationsväxling på arbetsmarknaden kommer att leda till stora problem om inte ett övergripande ansvar tas. Därför bör staten tillsätta en kommission för framtida personalförsörjning på landsbygden. I arbetet bör nordisk samverkan kring personalförsörjning ingå.

Nedmonteringen av den statliga servicen har accelererat under 2000-talet i likhet med en allt sämre och närmast katastrofalt liten och framtidsfientlig satsning på att uppnå en hög och väl fungerande kvalitet på de nationella transportsystemen – från IT-system till väg- och järnvägsnät. Denna utveckling måste brytas om vi inte för alltid skall cementera de idag ökande regionala skillnaderna. Därför måste en omfördelning och en utökning av infrastrukturanslagen genomföras och en utvecklad samverkan med våra grannländer.

Vänsterpartiet vill se en politik för att hela Sverige ska leva. Vi presenterar därför en ny övergripande strategi byggd på utvecklad samverkan, ökat regionalt inflytande och ett tydligt ansvar för staten att se till att samhällsservicen fungerar. De krafter som finns lokalt och regionalt tas tillvara.

Våra förslag till en ny strategi bygger på fyra grundläggande principer. Dessa är:

1. Lokala och regionala aktörer som kommuner i samverkan med lokala och regionala aktörer som t.ex. småföretag och föreningar måste ha ett avgörande inflytande över resurser för regional utveckling. Staten måste överlåta ett större ansvar för resursfördelningen till dem som bor och verkar på landsbygden.
2. Konkret och omfattande samverkan mellan de nordiska länderna ifråga om infrastruktur, service och finansiella system är en nödvändighet.
3. Resurser bör avsättas hos Formas för att högskolor regionalt ska kunna söka för nordiskt samarbete kring landsbygdsutveckling. Högskolor som får del av medlen ska tillsammans med i första hand regionernas småföretag bygga upp nya kompetenser, produkter/tjänster samt nya näringar.
4. Statens ansvar för att upprätthålla en god service över hela landet måste tydliggöras och utvecklas. Hela Sverige måste få en fungerande samhällsservice.

I konkreta termer betyder detta att:

- Det lokala och regionala inflytande ökar över de statliga regionala utvecklingsmedlen genom att kommuner och regioner tillsammans beslutar hur de statliga regionala utvecklingsmedlen skall användas.
- Vänsterpartiet föreslår att vi skapar en nordisk infrastrukturpolitik där man bygger gemensamt finansierade, ägda och drivna vägar, järnvägar och flygplatser för att stärka i första hand de norra regionerna och deras konkurrenskraft.
- Vänsterpartiet föreslår att de nordiska lokala sparbankerna och Andelsbankerna ges möjligheter att stärka småföretagen och deras utveckling i regioner utanför de nordiska tätortsregionerna. Vi vill låta utreda en gemensam nordisk kompetensbank för de lokala banker som finns i Norden. Detta för att stärka landsbygdsutvecklingen, finansiering av nya jobb och företag samt för att öka bankkonkurrensen. Dessutom vill vi införa egenkapitalbevis för lokala Sparbanker på liknande sätt som i Norge.
- Resurser avsätts hos Formas för att regionala högskolor ska kunna söka medel för nordiskt samarbete kring landsbygdsutveckling. Högskolor som får del av medlen ska tillsammans med i första hand regionernas småföretag bygga upp nya kompetenser, produkter/tjänster samt nya näringar. Det kan bygga en regional utvecklingsfunktion för att under en längre period bidra till att bygga upp nya näringar och stärka befintliga småföretag i regioner med de största utvecklingsbehoven.
- Vänsterpartiet vill att det ska finnas lokala servicekontor i varje kommun. Där vill vi samla Arbetsförmedlingens, Försäkringskassans och delar av kommunernas service i en enda organisation på lokal nivå.
- Vänsterpartiet vill att det ska finnas lokala servicekontor i varje kommun. Där vill vi samla Arbetsförmedlingens, Försäkringskassans och delar av kommunernas service i en enda organisation på lokal nivå. Resurserna ska kunna användas gemensamt. Vi vill se lokala samverkanscenter i varje kommun med filialer i mindre tätorter. Vänsterpartiet menar att det på sikt behöver byggas upp kompletta servicekontor i varje kommun för att samordna statlig, kommunal och privat service. De kan kompletteras med servicepunkter i vissa orter utanför centralorten. Vi vill skapa en ny anda av samverkan mellan stat och kommun där servicekontorens aktörer, men även t.ex. polis och skattekontor, kan samsas med kommunal verksamhet för att skapa styrka i servicen till medborgarna. Medborgare och företag har rätt att få del av offentlig service på ett likvärdigt sätt. Det skall ges klara besked till våra statliga myndigheter att samarbeta över myndighetsgränserna för att ge medborgarna den service de har rätt till. Vi vill se en utvecklad samverkan med våra grannländer inom polisen.

Vänsterpartiet vill att det ska finnas lokala servicekontor i varje kommun. Där vill vi samla Arbetsförmedlingens, Försäkringskassans och delar av kommunernas service i en enda organisation på lokal nivå.

Håll ihop Sverige

Vänsterpartiet vill bidra till att ta tillvara den kreativitet och folkliga handlingskraft som finns i landet. Vi vill också demokratisera den regionala utvecklings- och landsbygdspolitiken. Det handlar om makt och fördelning av resurser, men också om att mobilisera utvecklingskraften överallt i landet. Landsbygdens människor är i mångt och mycket kreativa och mångsysslare. Detta vill ta vara på genom en politik som kan ge landsbygdens folk möjligheter att bevara och utveckla sina bygder. Vi ser oss som det nya landsbygdspartiet

Landsbygdens människor är i mångt och mycket kreativa och mångsysslare. Detta vill ta vara på genom en politik som kan ge landsbygdens folk möjligheter att bevara och utveckla sina bygder. Vi ser oss som det nya landsbygdspartiet

För vänsterpartiet är vår miljö- och klimatpolitik samt turismen intimt förbunden med möjligheten till utveckling av svensk lands- och skogsbygd. Ökad användning av bioenergi och förädling av skogsråvaran samt ekoturism och attraktiva boendemiljöer ger förutsättningar för inflyttning och utveckling av landsbygden.

Punkt 1: Håll ihop skattepolitiken

Vänsterpartiet vill höja utjämningsgraden i nuvarande skatteutjämningsystem så att systemet når de regionalpolitiska målsättningarna fullt ut. Alla kommuner och landsting ska ha likvärdiga förutsättningar att erbjuda sina medborgare bra välfärdstjänster och service. Vi vill också att utflyttningkommuner, landsbygd och en del av storstädernas förortsområden ska kunna få riktade statliga stöd även utanför utjämningsystemet.

Punkt 2: Håll ihop infrastrukturen

Vänsterpartiet vill göra en storsatsning på infrastruktur i hela landet. Det handlar om nya järnvägar, som Norrbotniabanen, och kraftfullt ökat banunderhåll i hela landet. Särskilt viktigt för landsbygden är våra satsningar på lågtrafikerade banor och kapillärspår samt underhåll och tjälsäkring av befintliga vägar. Vänsterpartiet vill dessutom satsa extra för att utveckla kollektivtrafiken i landsbygd och öka stödet till bredbandsutbyggnaden

Punkt 3: Håll ihop Bostadsbyggandet

Vänsterpartiet vill även öka bostadsbyggandet i landsbygden. En nyproduktion av hyresrätter kan skapas genom ett investeringsstöd, men vi vill också stödja renovering och energieffektivisering av bostäder. Högre kreditgarantier än dagens ska kunna lämnas till vid ny- eller ombyggnad av egnahem på landbygden.

I varje kommun eller i samarbetet kommuner emellan bör det finnas minst ett allmännyttigt bostadsbolag. Vänsterpartiet kräver obligatorisk avgiftsfri bostadsförmedling med möjlighet för kommuner att söka dispens. Kommunernas detaljplaner bör kunna villkora byggandet för att säkerställa att det finns bostäder i hyresrätt att tillgå i framtiden. Staten bör ta upp diskussioner med SKL och SABO om hur risken för höga kostnader för outhyrda lägenheter kan minskas ett försäkringsstöd kan vara ett exempel.

Punkt 4: Gröna näringar ger jobb

De framtida jobben finns inom de gröna näringarna Ökad användning av bioenergi och förädling av skogsråvaran samt ekoturism och attraktiva boendemiljöer ger förutsättningar för inflyttning och utveckling av landsbygden. En ny medvetenhet – utifrån klimat, hälso- och miljöhänsyn – ställer nya krav på bl.a kommunal upphandling. Vänsterpartiet vill underlätta för människor att få tillgång till närproducerad, hälsosam och miljövänligt producerad mat. Vi ser en stor potential inom lokal livsmedelsförädling och småskaligt mathantverk. En miljöanpassad upphandling i offentlig sektor gynnar lokalproducerade och ekologiska livsmedel och skapar jobb lokalt.

Vänsterpartiets energipolitik bygger på att kärnkraften ska avvecklas och ersättas av bl.a bioenergi i stor skala. En sådan politik gynnar landsbygden i allmänhet och skogsbygderna i synnerhet.

Punkt 5: Satsa på turismen

Vänsterpartiet vill satsa på besöksnäringen. Speciellt måste fjäll- och landsbygdsturismen uppvärderas och ses som en viktig näring ur ett regionalpolitiskt perspektiv och få en större del av de framtida infrastruktursatsningarna. Staten, i samarbete med kommuner, föreningar och företag, bör ta ett ökat ansvar för att locka besökare till hela Sverige.

Punkt 6: Rikt kulturliv

Kulturen har en given roll även för landsbygden. En ort med rikt allehanda kulturliv genererar engagemang och trivsel för medborgare men även för besökare och turister som vill ta del av den. Vänsterpartiet värnar därför ett rikt kulturliv för landsbygdskommuners framtida utveckling. Teater och dans ska finnas i hela landet där den regionala spridningen är ett nationellt ansvar och staten måste garantera finansieringen. Digitalbio i hela landet bör främjas, så att även mindre orter kan ta del av den bredd i filmutbudet som finns i de större städerna. En annan viktig fråga för Vänsterpartiet är kultur- och musikskolorna, som ska finnas över hela landet och hålla en god kvalitet och vara tillgänglig för alla, oavsett var man bor i landet.

Punkt 7: Landsbygden behöver småföretagen

Vänsterpartiet menar att möjligheten till statligt riskkapital bör skapas även för småföretag i landsbygd. Undersökningar visar att särskilt två problem finns när småföretag på landsbygden behöver skaffa kredit. Det ena är att fasta objekt, som fastigheter, har så låga värden att det är svårt att belåna dem för annan verksamhet. Det andra är att ju längre från kreditgivare småföretagaren är, desto svårare är det att skaffa kredit. Vi vill stärka möjligheterna att bedriva företagsamhet i hela landet genom att öka utökade riskkapitalmöjligheter. Vi vill också ta bort sjuklönekostnaden för småföretagare. Vänsterpartiet vill satsa på Industriella Utvecklings Centra (IUC) för att utveckla industrin på landsbygden.

Punkt 8: Lokala banker – ett smörjmedel för landsbygden

Vänsterpartiet stöttar utvecklingen av fler bankkontor, och särskilt de lokala Sparbankernas möjlighet att konkurrera. Landsbygden behöver banker med lokal närvaro, stor personkännedom och samhällsengagemang. Vi vill se Egenkapitalbevis för Sparbanker så att de som bor i bygden kan bli delägare i banken samtidigt som banken får mer eget kapital och som i Norge har haft en stark positiv regional påverkan. Bankkonkurrensen behöver också breddas för att få större möjlighet att välja alternativ till de stora affärsbankerna därför vill vi se över möjligheten till statliga uppstartsstöd till lokala banker.

Punkt 9: Håll ihop skolpolitiken

Vänsterpartiet står för det livslånga lärandet. Det betyder att vi slår vakt om rätten till skola och utbildning oavsett var man bor i landet. I många landsbygdskommuner är utbildningsnivån låg och här är det viktigt att det finns en decentraliserad vuxenutbildning och ett studiehjälpssystem som ger möjlighet till vuxenstudier och kompetensutveckling. Vänsterpartiet ser utbildningssatsningar som ett av de viktigaste politikområdena för att bekämpa arbetslösheten, minska regionala klyftor och hålla ihop Sverige.

Vänsterpartiet är positiv till regionala högskolor och arbetar för ett resursfördelnings-system som säkrar deras utveckling. Vi vill särskilt värna högskolornas distansut-

bildning som är speciellt viktig för landsbygden medborgare med långa avstånd till högskolorna. Vänsterpartiet vill se en skolpolitik som bygger på samverkan i stället för dagens konkurrensmentalitet. Friskolesystemet är ett svarte-petter-spel som har sitt ursprung i storstadsområdena och riskerar att utarma små landsbygdskommuners gymnasie-, grund- och förskolor.

Punkt 10: Vård och läkemedel i hela landet

Vänsterpartiets grundsyn är att tillgången till vård ska ske utifrån behov och inte vara beroende av plånbokens storlek. Därför vill vi hålla marknaden och vinstintressen utanför. Samhället måste stå som garant för en likvärdig vård och omsorg. Marknaden kommer aldrig att kunna lösa vården och omsorgen på landsbygden. För att säkra tillgången på vård och omsorg också i befolkningssvaga områden krävs att vi solidariskt via skattesystemet tillför nödvändiga resurser. Kommunernas roll inom hälso- och sjukvården måste stärkas. Hela hemsjukvården, även den i ordinärt boende, bör vara ett obligatoriskt kommunalt ansvar. Det är viktigt att det även finns distriktssköterskemottagningar på landsbygden. Vänsterpartiet anser att tillgången till läkemedel ska säkras även på landsbygden. På sikt görs detta bäst genom att återskapa det statliga apoteksmonopolet kombinerat med en basförsäljning i lanthandeln eller liknande.

Punkt 11: Landsbygden behöver bra polisservice

Vänsterpartiet har i många år drivit frågan om polisnärvaro i hela landet. Nu måste det tas till krafttag för att frågan ska få en lösning. S.k. servicebussar som kan hantera tillståndsansökningar, stöldanmälningar, pass, rådgivning och annat kan vara ett alternativ för att öka allmänhetens tillgång till polisen. Ett annat är servicekontor bemannade på särskilda tider. Utvecklad verksamhet och utbildning på landsbygden kan också få yngre personer att söka sig till tjänster ute i landet. Vi anser att en utredning ska ge förslag till hur polisservicen ska komma även landsbygden till del. Vi vill underlätta för gränsöverskridande samverkan av polisen i de nordiska länderna. Vi har stora obemannade områden i våra gränstrakter.

Punkt 12: Lanthandel och drivmedel

Vänsterpartiet vill stärka den lokala privata servicen i landsbygd. Lanthandeln och drivmedelsmackarna är nyckelfunktioner. Idag tar de stora grossisterna ut så höga priser av lanthandlarna att dessa inte klarar konkurrensen. Vänsterpartiet menar att regeringen bör ta initiativ till en samorganisation för de små landsbygdskommunerna som skulle ge möjlighet till storinköpsrabatter som de idag inte har del av.

Liknande problem står de mackor som finns kvar på landsbygden inför. De stora bensinbolagen inskränker sin service och ställer allt hårdare krav på volym. Norge har genom en flexibilitet och påhittighet lyckats hejda utvecklingen mot färre mackor i många landsbygdskommuner.

Punkt 13: Ta tillbaka en del av kraftbolagens vinster

Vänsterpartiet vill se över möjligheterna att återföra pengar till de kommuner och bygd som har vattenkraft, vindkraft och gruvor inom sina kommungränser. Det bör ske genom ett lokalt utvecklingskapital. Vi föreslår bl.a att 1 öre per producerad kilowatt återförs till de vattenkraftsproducerande kommunerna. Vi vill uppmuntra lokalt engagemang och lokalt ägande – som är en av drivkrafterna för att utveckla landsbygden.